

Sygn. akt IX Ca 842/18

## POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Mirosław Wieczorkiewicz SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	prac. sądowy Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z wniosku I. P.

z udziałem R. D.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika od postanowienia Sądu Rejonowego w Szczytnie z dnia 28 marca 2018 r., sygn. akt I Ns 621/15,

p o s t a n a w i a:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w części w ten sposób, że:

- w punkcie II. 1 ustalić łączną wartość ruchomości podlegających podziałowi na kwotę 15.322 zł (piętnaście tysięcy trzysta dwadzieścia dwa złote),
- w punkcie II. 3 określić, że w skład majątku dorobkowego wnioskodawczyni I. P. i uczestnika R. D. wchodzi wierzytelność z tytułu nakładów poczynionych z ich majątku wspólnego na majątek osób trzecich w postaci wzniesienia domu mieszkalnego, garażu, szamba i ogrodzenia na nieruchomości położonej w C. (...),
- w punkcie IV ustalić, że wartość przyznanych uczestnikowi ruchomości wynosi 6.400 (sześć tysięcy czterysta) zł, uchylając orzeczenie zawarte w tym punkcie w pozostałej części,
- dodać punkt IVa orzeczenia w następującym brzmieniu: „wierzytelność opisaną szczegółowo w punkcie II. 3 postanowienia przyznać po 1/2 wnioskodawczyni I. P. i uczestnikowi R. D.”,
- w punkcie V, zasądzić od wnioskodawczyni I. P. na rzecz uczestnika R. D. tytułem dopłaty kwotę 2.087,24 (dwa tysiące osiemdziesiąt siedem 24/100) zł, płatną w terminie do dnia 28 lutego 2019 r., z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia temu terminowi,

II. oddalić apelację w pozostałej części,

III. ustalić, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania apelacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 842/18

## UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni I. P. wniosła o podział majątku wspólnego jej i R. D. z uwzględnieniem żądania rozliczenia nakładów z majątku wspólnego stron postępowania na majątek osoby trzeciej M. D. (1), brata uczestnika, w postaci budowy budynku mieszkalnego, garażu i ogrodu stanowiącego odrębne nieruchomości posadowione w C. (...) o wartości 270000 złotych oraz podział nieruchomości wskazanych we wniosku. Wnioskodawczyni wniosła o przydzielenie jej na wyłączną własność części ruchomości o wartości 7610 złotych, przyznanie pozostałych ruchomości o wartości 18.200 złotych uczestnikowi i zasądzenie na jej rzecz kwoty 5295 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym, a nadto o zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni i uczestnika kwot po 135000 złotych z tytułu po 1/2 udziału w wierzytelności z tytułu nakładów w postaci budowy domu mieszkalnego, garażu i ogrodu stanowiących odrębne nieruchomości w C. (...)

Uczestnik R. D. co do zasady przychylił się do wniosku wskazując kolejne ruchomości wchodzące w skład majątku wspólnego i wnosząc o ich podział, określając wartość i sposób podziału, wskazał też, że w dyspozycji wnioskodawczyni znajdują się oszczędności stron w kwocie 5000 zł, natomiast wniósł o oddalenie wniosku w zakresie podziału wierzytelności z tytułu nakładów na budowę domu, wskazał, że dom nie stanowi majątku wspólnego, został wybudowany na gruncie jego brata, dla niego i na jego zlecenie, zakwestionował także, by część ruchomości wskazanych przez wnioskodawczynię tj. betoniarka, wyrzynarka do blachy, meble ogrodowe, huśtawka ogrodowa stanowiły majątek wspólny stron. Wskazał, że część z tych rzeczy stanowi własność jego brata, część wykonał on sam, ale już po ustaniu małżeństwa.

W toku procesu doszło do wspólnych ustaleń stron co do składników majątku ruchomego podlegającego podziałowi, ich wartości i sposobu podziału tych składników, wskazania, co do jakich składników strony nie porozumiały się, a w pozostałym zakresie strony nie wnosiły o dokonywanie podziału ruchomości.

Postanowieniem z dnia 28 marca 2018r. Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie I Ns 621/15 w punktach:

I. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawczym I. P. i uczestnika postępowania R. D., pomiędzy którymi wspólność majątkowa ustała mocą prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 5 lutego 2015 roku sygn. akt VI RC 1493/14,

II. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczym I. P. i uczestnika R. D. wchodzi:

1. samochód osobowy marki A. o wartości 4000 zł, 4 krzesła o wartości 40 zł, uszkodzona lodówka marki A. o wartości 1 zł, kuchenka gazowa o wartości 150 zł, okna plastikowe brązowe 2 szt o wartości 600 zł, zepsuta piła spalinowa o wartości 1 zł, stolik z blatem drewnianym o wartości 100 zł, komoda o wartości 50 zł, pralka H. A. o wartości 1000 zł, rower damski o wartości 100 zł, 40 sztuk drzewek ogrodowych o wartości 600 zł, 2 sztuki segmentu pokojowego o wartości 700 zł, komoda o wartości 250 zł, szafka na buty o wartości 200 zł, ekspres do kawy o wartości 150 zł, 10 szt. kwiatów doniczkowych o wartości 100 zł, leżak ogrodowy o wartości 80 zł, aparat fotograficzny o wartości 200 zł, laptop (...) (...) o wartości 600 zł, samochód osobowy marki F. (...) o wartości 4000 zł, skuter o wartości 200 złotych, stół kuchenny drewniany o wartości 200 zł, zamrażarka o wartości 100 zł, regał z płyty o wartości 200 zł, kosiarka spalinowa o wartości 200 zł, 6 sztuk karniszy o wartości 120 zł, betoniarka o wartości 460 zł, wyrzynarka do blachy o

wartości 300 zł, drewniane meble ogrodowe ( 2 ławy, 1 fotel, 1 stół ) o wartości 120 zł, drewniana huśtawka ogrodowa o wartości 400 zł, altana drewniana ogrodowa o wartości 100 zł tj. ruchomości o łącznej wartości 15222 złote,

2. oszczędności zgromadzone na rachunku bankowym (...) prowadzonym w Banku Spółdzielczym w S. Filia w S. w kwocie 1652,48 zł,

3. wierzytelność z tytułu nakładów poczynionych z majątku wspólnego

wnioskodawczyni i uczestnika postępowania na majątek osób trzecich w postaci domu mieszkalnego o pow. 78m<sup>2</sup>, garażu, szamba i ogrodzenia na nieruchomości gruntowej położonej w C. (...), (...)-(...) S. o wartości 167244,81 zł,

III. przyznał na własność wnioskodawczyni:

- samochód osobowy marki A. o wartości 4000 zł, 4 krzesła o wartości 40 zł, uszkodzona lodówka marki A. o wartości 1 zł, kuchenka gazowa o wartości 150 zł, okna plastikowe brązowe 2 szt o wartości 600 zł, zepsuta piła spalinowa o wartości 1 zł, stolik z blatem drewnianym o wartości 100 zł, komoda o wartości 50 zł, pralka H. A. o wartości 1000 zł, rower damski o wartości 100 zł, 40 sztuk drzewek ogrodowych o wartości 600 zł, 2 sztuki segmentu pokojowego o wartości 700 zł, komoda o wartości 250 zł, szafka na buty o wartości 200 zł, ekspres do kawy o wartości 150 zł, 10 szt. kwiatów doniczkowych o wartości 100 zł, leżak ogrodowy o wartości 80 zł, aparat fotograficzny o wartości 200 zł, laptop (...) (...) o wartości 600 zł tj. ruchomości o wartości 8922 złote,

- oszczędności zgromadzone na rachunku w Banku Spółdzielczym w S. w kwocie 1652,48 złotych

tj. składniki o łącznej wartości 10574,48 zł

IV. przyznał na własność uczestnikowi postępowania:

- samochód osobowy marki F. (...) o wartości 4000 zł, skuter o wartości 200 zł, stół kuchenny drewniany o wartości 200 zł, zamrażarka o wartości 100 zł, regał z płyty o wartości 200 zł, kosiarka spalinowa o wartości 200 zł, 6 sztuk karniszy o wartości 120 zł, betoniarka o wartości 460 zł, wyginarka do blachy o wartości 300 zł, drewniane meble ogrodowe ( 2 ławy, 1 fotel, 1 stół ) o wartości 120 zł, drewniana huśtawka ogrodowa o wartości 400 zł, altana drewniana ogrodowa o wartości 100 zł tj. ruchomości o łącznej wartości 6300 złotych,

- wierzytelność z tytułu nakładów poczynionych z majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania na majątek osób trzecich jak w pkt. II 3. postanowienia o wartości 167244,81 zł,

tj. składniki majątku o wartości 173544,81 złotych

V. zasądził od uczestnika zasądzić od uczestnika R. D. na rzecz wnioskodawczyni I. P. tytułem spłaty kwotę 81485,17 zł płatne w 42 miesięcznych ratach, pierwsza rata w kwocie 1940,20 zł płatna w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia, a czterdzieści jeden kolejnych rat w kwotach po 1940,04 zł do końca każdego kolejnego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek rat;

VI. zobowiązał uczestnika do wydania wnioskodawczyni 1 szafy wchodzącej w skład segmentu pokojowego o wartości 700zł w terminie 1 miesiąca od uprawomocnienia się postanowienia,

VII. umorzył postępowanie co do pozostałych ruchomości,

VIII. oddalił wniosek uczestnika postępowania w pozostałej części,

IX. postanowił, że koszty postępowania wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą we własnym zakresie;

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

I. P. i R. D. zawarli związek małżeński w dniu 5 czerwca 1999 r. Wyrokiem z dnia 5 lutego 2015r., sygn. akt VI RC 1493/15, który uprawomocnił się w dniu 27 lutego 2015r. Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał przez rozwód małżeństwo stron, znosząc tym samym istniejącą pomiędzy stronami małżeńską wspólność ustawową.

Z małżeństwa stron urodziło się dwoje dzieci D. D. (1) ur.(...) i M. D. (2) ur.(...) W wyroku rozwodowym wykonywanie władzy rodzicielskiej powierzono wnioskodawczyni, ograniczając władzę rodzicielską uczestnikowi do dowiadywania się w istotnych sprawach dzieci.

Po zawarciu przez strony związku małżeńskiego strony zamieszkały w domu rodziców wnioskodawczyni w S.. Uczestnik R. D. jest z zawodu budowląncem, pracował zarobkowo w tej branży.

W okresie trwania małżeństwa wnioskodawczyni przede wszystkim zajmowała się prowadzeniem domu, a nadto opieką nad dziećmi stron. Regularnie, każdego roku wyjeżdżała zarobkowo do Niemiec na dwa miesiące, uzyskane w ten sposób pieniądze przeznaczała na wspólne potrzeby rodziny, w tym związane z budową domu, a część gromadziła w charakterze oszczędności. W sezonie pracowała także pozyskując runo leśne, okresowo pracowała też w różnych zakładach na terenie powiatu (...).

W trakcie trwania związku małżeńskiego na nieruchomości brata uczestnika M. D. (1) małżonkowie wybudowali budynek murowany, parterowy z dachem dwuspadowym pokrytym dachówką i poddaszem użytkowym. Działka została przekazana małżonkom przez M. D. (1) na cele budowy domu mieszkalnego z obietnicą uregulowania w przyszłości kwestii jej własności.

Prace przy budowie domu rozpoczęto w 2002r. Budowa domu była wykonywana przede wszystkim w formie osobistej pracy fizycznej uczestnika R. D., okresowo pomagał w tych pracach brat uczestnika M. D. (1), a także mieszkający w sąsiedztwie znajomy uczestnika, a w pracach wykończeniowych uczestniczyła też wykonując prace pomocnicze również wnioskodawczyni. Budowa trwała długo, bowiem była wykonywana stosowanie do pozyskania środków na tę budowę, a ponadto uczestnik pracował tam, gdy nie był zaangażowany w pracę zarobkową. Budowa była prowadzona głównie staraniami uczestnika, który wykonywał to obok pracy zawodowej, trwała w latach 2002-2014, w budowie pomagał też M. D. (1), uczestniczka szczególnie od 2007 roku oraz znajomy uczestnika .

Powierzchnia użytkowa wybudowanego w C. (...) budynku mieszkalnego wynosi 78, m2, znajdują się tam na parterze- kuchnia, pokój, przedpokój, na poddaszu urządzono dwa pomieszczenia, w których były zlokalizowane sypialnie dzieci i druga łazienka, pod częścią domu zostało wykonane niewielkie podpiwniczenie. Na wymienionej działce zbudowany został również budynek gospodarczy w technologii tradycyjnej z przeznaczeniem na garaż na dwa samochody, wiata gospodarcza, przy domu wybudowane jest szambo. Teren domu oraz działki, na której znajdowały się pozostałe zabudowania, a pozostającej w dyspozycji stron został ogrodzony płotem z siatki na podmurówce cementowej z metalową bramą wjazdową. Teren wokół domu został zagospodarowany i ozdobiony, posiano trawę, posadzone zostały krzewy ozdobne oraz kwiaty.

W okresie budowy domu, a potem zamieszkania w nim stron wraz z dziećmi, M. D. (1) zaczął wycofywać się z obietnicy przekazania nieruchomości na rzecz stron, rozważał przekazanie własności gruntu w drodze darowizny córkom stron.

Strony w okresie pierwszych kilku lat budowy nadal zamieszkiwały w S. u rodziców wnioskodawczyni, natomiast po wykończeniu dołu domu i wyposażeniu go w meble przeprowadzili się do C. i dalsze prace budowlane prowadzili mieszkając już tam. Wówczas wnioskodawczyni znacznie bardziej angażowała się w budowę domu, prace budowlane przy samym budynku mieszkalnym, wykańczanie, zagospodarowywanie terenu wokół domu, czy rozpoczętą około 2011 roku budowę garażu.

Wnioskodawczyni zamieszkiwała wraz z uczestnikiem i córkami stron w powyższym domu do jesieni 2014 roku, w tym czasie doszło już do rozpadu pożycia i kłótni, interwencji policji, w konsekwencji czego I. P. wyprowadziła się i zamieszkała odrębnie, okresowo ponownie u rodziców w S., potem w wynajętym mieszkaniu. W chwili, gdy się wyprowadzała, dom był niemal całkowicie wykończony i wyposażony przez strony. Niewykończona była łazienka na

strychu, pozostawała w stanie surowym, dom nie był też w całości otynkowany, nie były wykonane niewielkie schody prowadzące na ganek.

Łącznie wartość nakładów, jakie małżonkowie D. ponieśli na nieruchomość w C. (...) wyniosła 167244,81 zł.

W trakcie trwania małżeństwa strony zgromadziły następujący ruchomy majątek wspólny: 4 krzesła o wartości 40 zł, uszkodzona lodówka marki A. o wartości 1zł, kuchenka gazowa o wartości 150 zł, okna plastikowe brązowe 2 szt o wartości 600 zł, zepsuta piła spalinowa o wartości 1 zł, stolik z blatem drewnianym o wartości 100 zł, komoda o wartości 50 zł, pralka H. A. o wartości 1000 zł, rower damski o wartości 100 zł, 40 sztuk drzewek ogrodowych o wartości 600 zł, 2 sztuki segmentu pokojowego o wartości 700 zł, komoda o wartości 250 zł, szafka na buty o wartości 200 zł, ekspres do kawy o wartości 150 zł, 10 szt. kwiatów doniczkowych o wartości 100 zł, leżak ogrodowy o wartości 80 zł, aparat fotograficzny o wartości 200 zł, laptop (...) (...) o wartości 600 zł tj. ruchomości o wartości 4922 złote, a nadto skuter o wartości 200 złotych, stół kuchenny drewniany o wartości 200 zł, zamrażarka o wartości 100 zł, regał z płyty o wartości 200 zł, kosiarka spalinowa o wartości 200 zł, 6 szt karniszy o wartości 120 zł.

W związku z prowadzoną działalnością budowlaną i prowadzoną budową domu uczestnik dokonał zakupu na jej potrzeby ze środków wchodzących w skład majątku wspólnego betoniarce o wartości 460 zł, uczestnik z pomocą wnioskodawczyni wykonał urządzenie do wyginania blach do wykorzystania przy pracach budowlanych o wartości 300 zł. drewniane meble ogrodowe ( 2 ławy, 1 fotel, 1 stół ) o wartości 120 zł, uczestnik wykonał także do wspólnego użytku przydomowego drewnianą huśtawkę ogrodową o wartości 400 zł oraz altanę drewnianą ogrodową o wartości 100 zł.

W trakcie trwania małżeństwa strony były właścicielami samochodu osobowego marki F. (...) o wartości 4000 zł, po rozstaniu się stron i wyprowadzeniu wnioskodawczyni od uczestnika, ten zachował powyższy samochód, a wnioskodawczyni ze zgromadzonych oszczędności wnioskodawczyni kupiła samochód marki samochód osobowy marki A. o wartości 4000 zł do użytku swojego i córek. Po dokonaniu zakupu, na dzień orzeczenia rozvodu wnioskodawczyni dysponowała kwotą oszczędności zgromadzonych na koncie w kwocie 1652,48 złotych.

Sąd I instancji opierając się na zeznaniach świadków uznał za udowodnione twierdzenie wnioskodawczyni, że małżonkowie D. poczynili z majątku wspólnego nakłady na nieruchomość stanowiącą własność M. D. (1) i jak wynikało to z ustaleń z M. D. (1), że działka zostanie im przekazana, a dom był budowany z ich środków dla potrzeb ich rodziny.

Celem obliczenia wysokości nakładów, jakie małżonkowie D. poczynili na nieruchomość w C. (...) Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania wartości nieruchomości.

Sąd wskazał, iż nie ulega tu wątpliwości, że nakłady, jakie małżonkowie czynili na wspomnianą nieruchomość były nakładami na majątek należący do osób trzecich.

Nakłady te stanowią wierzytelność przysługującą małżonkom wobec osób trzecich, tj. M. D. (1). Sąd zwrócił uwagę, iż tak wnioskodawczyni, jak i uczestnik nie wyrazili zgody na przyznanie im tej wierzytelności w całości.

Sąd przywołał stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 19.12.1973 r., CZP 65/73, zgodnie z którym, jeżeli w skład majątku wspólnego wchodzi wierzytelność z tytułu nakładów dokonanych przez małżonków na nieruchomości należącej do osoby trzeciej, a żaden z małżonków nie wyraża zgody na przyznanie mu tej wierzytelności w całości, sąd dokonuje podziału majątku w ten sposób, że każdemu z małżonków przyznaje ułamkową część wierzytelności, bez oznaczenia jej wartości.

Jednakże, z uwagi na bardzo specyficzną sytuację, która powstała w niniejszej sprawie, która sprowadza się do tego, że nakłady na cudzą nieruchomość, faktycznie pozostają w dyspozycji jednego z byłych małżonków, on z nich korzysta, zaspokajają one jego potrzeby mieszkaniowe, co odbywa się za pełną aprobatą osoby trzeciej, której własność stanowi nieruchomość Sąd uznał, za celowe przyznanie tej wierzytelności w całości uczestnikowi, a orzeczenie na rzecz wnioskodawczyni spłat z tego tytułu.

Odnosnie dalszych spornych składników majątku, Sąd uznał, że brak jest podstaw do uznania, że w skład majątku wspólnego stron wchodzi pozostałe w dyspozycji wnioskodawczyni na dzień rozvodu oszczędności w kwocie 5000 zł. Sąd wskazał, że oświadczenie o stanie majątkowym na jakie powoływał się uczestnik było składane w październiku 2014 roku, a rozwód orzeczony 5 miesięcy później. Z tych pieniędzy dokonała zakupu samochodu A. o wartości 4000 zł, który to został zgłoszony do podziału. Odnosząc się do uwag, iż wnioskodawczyni nie miała prawa dysponować bez zgody uczestnika tymi oszczędnościami, Sąd zauważył, że wydatkowanie zasobów pieniężnych w takich wysokościach jest zwykłym zarządaniem majątkiem i nie wymaga do swej skuteczności zgody drugiego małżonka.

Sąd mając na uwadze sytuację finansową uczestnika zasądził kwotę na rzecz wnioskodawczyni rozłożył na miesięczne raty.

Sąd umorzył postępowanie w części dotyczącej ruchomości, ponad te, które ostatecznie zgłoszono do podziału, bowiem strony nie wniosły o ich uwzględnienie przy podziale majątku.

Sąd orzekł, że koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie uczestnik i wnioskodawczyni ponoszą we własnym zakresie.

Uczestnik wniósł nieformalną apelację od powyższego postanowienia. Kwestionował zarówno ustalony przez Sąd I instancji skład majątku wspólnego, jego wartość jak również sposób podziału.

Wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów w ramach postępowania przed sądem II instancji.

#### ***Sąd Okręgowy zważył, co następuje:***

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

Wskazać należy, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Podkreślić też należy, że Sąd ten nie może poprzestać jedynie na ustosunkowaniu się do zarzutów apelacyjnych. Merytoryczny bowiem charakter orzekania Sądu II instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd I instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000r., III CKN 812/98 i in.).

Sąd Okręgowy, mając nie tylko uprawnienie, ale i obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału dokonał jego własnej, samodzielnej oceny, w następstwie czego uznał, iż zaskarżone rozstrzygnięcie sądu I instancji jest częściowo trafne i odpowiada prawu. Sąd Okręgowy akceptuje w całości stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy i przyjmuje go za własny, subsumcja tego materiału prowadzi jednak do odmiennych wniosków w szczególności w zakresie składu majątku wspólnego i w konsekwencji wysokości zasądzonej na rzecz uczestnika spłaty.

Odnosząc się do składnika majątku wspólnego, to jest wierzytelności - nakładów czynionych na nieruchomości położoną w C. , stanowiącą własność brata uczestnika - M. D. (1), Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że również one stanowią składnik majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania.

W tym zakresie w pierwszym rzędzie wskazać należy, że na skutek nakładów dokonanych przez małżonków w czasie trwania wspólności ustawowej na cudzą rzecz powstają roszczenia przewidziane w przepisach o rozliczeniach między posiadaczem a właścicielem – art. 226, 227 i 231 k.c. Roszczenia takie przysługują oczywiście obojgu małżonkom wspólnie i jako takie wchodzi w skład ich majątku wspólnego, a skoro tak, to muszą one być objęte postępowaniem o podział majątku wspólnego, chyba że zachodziłaby podstawa do ich wyłączenia z podziału stosownie do treści art. 1038 k.c., w związku z art. 46 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego W konsekwencji powyższego wymienione roszczenia

mogą być przyznane w postanowieniu o podziale majątku wspólnego bądź jednemu, bądź drugiemu małżonkowi. W takim wypadku roszczenie takie będzie mogło być w przyszłości zrealizowane przez tego z małżonków, któremu zostanie przyznane, bądź przez zawarcie odpowiedniej umowy z właścicielem nieruchomości, bądź też w drodze odpowiedniego powództwa. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 3 kwietnia 1970 roku w sprawie o sygnaturze akt. III CZP 18/70.

Uczestnik postępowania kwestionował, by w skład majątku wspólnego wchodziło to prawo majątkowe, albowiem budowa wskazanego we wniosku budynku mieszkalnego została przeprowadzona i sfinansowana były przez właściciela nieruchomości i jednocześnie brata uczestnika M. D. (1).

Zdaniem jednak Sądu Okręgowego w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego te zarzuty uczestnika postępowania nie mogą się ostać.

Przyjmując, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania wchodzi wskazana wierzytelność w stosunku do M. D. (1), Sąd oparł się na twierdzeniach wnioskodawczyni w tym zakresie oraz zeznaniach świadków. Wynika z nich, iż brat uczestnika udostępnił im działkę, na której to uczestnicy własnymi siłami i nakładami z majątku wspólnego, na przestrzeni kilku lat prowadzili budowę. Wprowadzili się wraz z dziećmi do niewykończonego jeszcze budynku, kontynuując prace. Jak zeznali świadkowie uczestnik jest budowląncem i sam budował dom, korzystając tylko z pomocy innych osób. M. D. (1) początkowo miał przekazać działkę w darowiźnie małżonkom, jednakże nie zostało nigdy sformalizowane.

Sąd nie znalazł podstaw do podważenia tych twierdzeń.

Za niewiarygodne i pozostające w sprzeczności z zasadami doświadczenia życiowego należało uznać stanowisko uczestnika, iż budowa została przeprowadzona przez M. D. (1) z jego własnych środków a on jedynie umożliwił uczestnikom korzystanie z tej nieruchomości.

Z tych też względów Sąd I instancji zasadnie przyjął, że zostały w trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej poczynione nakłady na nieruchomość osoby trzeciej z majątku wspólnego uczestników postępowania, a które to stanowią wierzytelność wchodzącą w skład majątku wspólnego.

Jednakże zbędnym było przeprowadzanie postępowania dowodowego na okoliczność określenia wartości tej wierzytelności.

Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie stanowiskiem, jeżeli w skład majątku wspólnego wchodzi wierzytelności z tytułu nakładów dokonanych przez małżonków na nieruchomości należące do osoby trzeciej, a żaden z małżonków nie wyraża zgody na przyznanie mu tej wierzytelności w całości, Sąd dokonuje podziału majątku w ten sposób, że każdemu z małżonków przyznaje ułamkową część wierzytelności bez oznaczania jej wartości (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 1973 roku, III CZP 65/73, OSNC 1974/10/164).

W niniejszej sprawie ani wnioskodawczyni, ani uczestnik postępowania, nie wyrazili zgodny na przyznanie im wymienionego prawa majątkowego.

W takiej sytuacji rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego powinno było ograniczyć się do przyznania spornej wierzytelności obojgu małżonkom po połowie, a więc stosownie do wielkości udziałów przypadających każdemu z nich w majątku wspólnym. Takie rozwiązanie umożliwi wnioskodawcy i uczestniczące postępowania niezależne dochodzenie zwrotu kwot przysługujących im z tytułu udziałów w nakładach poczynionych z majątku wspólnego na nieruchomość M. D. (1) (zależnie od woli uprawnionego w tym względzie), a przy tym pozwoli im na dowodzenie w procesie wytoczonym przeciwko właścicielowi nieruchomości zarówno samego dokonania określonych nakładów, jak i ich wysokości, przy jednoczesnym zachowaniu przez dłużnika prawa dowodzenia swoich racji w tym względzie.

Zwrócić należy również uwagę, iż ustalenie istnienia już konkretnej wierzytelności i wartości tej wierzytelności nie miałyby mocy wiążącej w stosunku do dłużnika wierzytelności, bowiem jako osoba trzecia nie był on uczestnikiem postępowania o podział majątku wspólnego.

Ponieważ ani wnioskodawczynie, ani uczestnik postępowania nie wnieśli o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, zatem zgodnie z art. 43 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Dlatego też należało przyznać każdemu z nich po 1/2 wierzytelności o zwrot nakładów na majątek osoby trzeciej, wchodzącej w skład majątku wspólnego stron, bez określania wartości tej wierzytelności. Oznacza to, że zarówno wnioskodawczynie, jak i uczestnik postępowania mogą dochodzić od dłużniczki wierzytelności wymienionej w postanowieniu połowy wartości poniesionych nakładów na opisaną nieruchomość.

Z przedstawionych względów Sąd Okręgowy, przyjmując, że w skład majątku wspólnego uczestniczki i wnioskodawcy wchodziły nakłady na nieruchomość będącą własnością M. D. (1), mając jednocześnie na uwadze charakter wierzytelności z tego tytułu, wyeliminował z jej opisu wartość ustaloną przez Sąd Rejonowy. Konsekwentnie wierzytelność przyznając byłym małżonkom po połowie, stosownie do ich udziałów w majątku wspólnym.

Powyższe skutkowało również koniecznością przeprowadzenia korekty wzajemnych rozliczeń między zainteresowanymi, dokonanych przez Sąd I instancji.

Odnosząc się do kwoty 5.000 zł, której rozliczenia domagał się uczestnik, zwrócić należy uwagę, iż Sąd I instancji odniósł się do tej kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, wskazując, iż z powyższej kwoty 4.000 zł zostało przeznaczone na zakup samochodu który objęty jest podziałem majątku. Z kolei mając na uwadze okres jaki upłynął od daty złożenia pozwu o rozwód do uprawomocnienia się orzeczenia w tej materii, wydana kwota 1000 zł. nie jawi się jako rażąco wysoka.

W dalszej kolejności wskazać należy, iż zsumowanie ujętych w pkt II postanowienia składników majątku wspólnego uczestników daje kwotę 15.322 zł a nie jak wynika z postanowienia 15.222 zł. Również wartość przyznanych na własność uczestnika w pkt IV postanowienia ruchomości została zaniżona o 100 zł, podczas gdy powinna wynosić 6.400 zł. Tym samym Sąd Okręgowy dokonał korekty tych wartości.

Wartość majątku wspólnie zgromadzonego w trakcie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej wynosi 16.974,48 zł. Na kwotę tę składa się wartość ruchomości 15.322 zł oraz oszczędności na rachunku bankowym wnioskodawczynie w kwocie 1.652,48 zł. Wysokość udziału należnego każdemu z małżonków wynosi 8.487,24 zł. Wnioskodawczynie przyznano składniki majątku o łącznej wartości 10.574,48 zł, a uczestnikowi o wartości 6.400 zł. W związku z tym, wnioskodawczynie powinna dopłacić uczestnikowi kwotę 2.087,24 zł.

Uwzględniając okoliczności niniejszej sprawy, stanowisko uczestników, ich sytuację finansową, Sąd oznaczył termin płatności spłaty na dzień 28 lutego 2019r.

W ocenie Sądu Okręgowego ustalony sposób spłaty zobowiązania pozwoli wnioskodawczynie na zgromadzenie zasądzonej na rzecz uczestnika dopłaty.

Z uwagi na powyższe, w omówionym wyżej zakresie zaskarżone orzeczenie zostało zmienione na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

W pozostałej części apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania za instancję odwoławczą Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., nie znajdując podstaw do odstąpienia od ogólnej reguły postępowania nieprocesowego.

Mirosław Wieczorkiewicz Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska